

Bůh a bohové

Hošťálková 17. 9. 2017

Písně: 213, 375, 383, 673, 623

Čtení z Písma: Sk. ap. 19, 21 - 34; ev. Matouše 10, 34 - 39

Text kázání: Skutky apoštolů 19, 26

Milí bratři a sestry,

kdyby se snad přece jen někomu zdálo divné to slovo Pána Ježíše: „**Nemyslete si, že jsem přišel na zem uvést pokoj; nepřišel jsem uvést pokoj, ale meč...**“, pak snad právě v tomto vyprávění o událostech v Efezu může najít odpověď na otázku, co tím vlastně Pán Ježíš myslel. Tam totiž, jak čteme „**došlo v té době k velikému pobouření kvůli tomu učení**“. Kázání Kristova evangelia tam situaci mezi lidmi vyostřilo doslova „na kordy“, došlo tam k násilnostem a otevřeným demonstracím proti Pavlovu působení.

Tyto události v Efezu tedy jen potvrzují a ilustrují to zvláštní Ježíšovo slovo. Pán Ježíš jím chtěl v podstatě povědět, že tam, kde jeho evangelium lidé zaslechnou, tam se budou vždy vytvářet dvě fronty - jedni budou pro a druzí proti, a tam bude také docházet k rozdělení. A tak to byli nejen Židé, kteří proti Ježíši Kristu často protestovali, ale protestovali proti němu i pohané, když jim apoštolé zvěstovali slovo svého Pána. Toto slovo se stavělo proti jejich pořádkům a zájmům, a svou mocí je nabourávalo a proměňovalo. To jistě platí až po naše dny. Možná, že mnohému nepřátelství proti Kristu lépe porozumíme, když se pokusíme zjistit, co tenkrát v Efezu lidem na Kristu vadilo.

Do čela nepřátelského postoje se tehdy postavil „**nějaký Demetrios, zlatník a výrobce stříbrných napodobenin Artemidina chrámu**“. Aby získal co nejvíce lidí na svou stranu, uvedl celkem čtyři pádné argumenty proti „**tomu novému učení**“. Z celého Pavlova svědectví mu zůstala v hlavě ležet především věta: „**že bohové udělaní lidskýma rukama nejsou žádní bohové**“. Apoštol o tom takto mluvil a zdůrazňoval tuto zásadu zejména pohanům. Pro pohana byla modla skutečně vším. Zpřítomňovala mu božstvo a zajišťovala mu setkání s ním. Proto k ní vzhlížel s posvátnou bází a úctou; nebyla pro něj jen kusem kamene nebo kovu, který byl opracován lidskou rukou. Modla pro něj byla přímo zjevením božstva, něčím velmi posvátným. Ale apoštol si „servítky nebere“ a k takovému zavedenému postoji jednoznačně říká: „**bohové udělaní lidskýma rukama nejsou žádní bohové**“. Není správné a v pořádku, aby člověk ctil to, co sám vytvořil. Lidské ruce přece nikdy nedokáží udělat něco, co by převýšilo a přesáhlo člověka samotného.

Dnes jsme možná, ve vztahu k výtvarům lidských rukou, ještě ve větším nebezpečí. Člověk se od pradávna pokoušel zbožstit výtvar svých rukou. V tom je také podstata pohanství, že člověk sám je tvůrcem boha. Také dnes se stávají předmětem našeho kultu a služby věci, které sami vyrábíme a ve kterých se pak vzhlížíme jako ve svém největším štěstí; mnohdy od nich očekáváme všechnu svou životní radost a uspokojení. Není potřebné jmenovat v jakých vymoženostech naší

doby se moderní člověk takto vzhlédl - je jich spousta a každý se můžeme zamyslet sám nad sebou jak a v čem se nás to týká.

Naše dnešní bída není v tom, že tyto věci tvoříme a vytvořit umíme. Na to máme své ruce a hlavu, abychom je používali a vytvářeli pro svůj život nové hodnoty. Naše bída je v tom, že se nám z těchto věcí mnohdy stávají takové antické modly, pro které výlučně žijeme a často vše obětujeme. U těchto věcí končí smysl našeho života a žádný vyšší cíl neznáme nebo nemáme. To je dnes ono, velmi rozšířené, moderní pohanství. Ve svém srdci máme místo pro tolik věcí, ale ne už pro duchovní, skutečné hodnoty jako je láska, věrnost, pravda, spravedlnost, úsilí o mravný život.

K tomuto pohanství ale apoštol říká: „**Bohové udělaní lidskýma rukama nejsou žádní bohové.**“ Jakoby chtěl povědět: „*Milí lidé, dříve nebo později se dostaví chvíle, kdy poznáte, že to vaše všecko je ve skutečnosti nic, že v tom není žádná skutečná a už vůbec ne věčná naděje a žádné východisko z marnosti lidského života.*“ Nejsou to žádní bohové. Je to jen ubohá náhražka skutečného a pravého Boha, pro kterého má člověk žít a kterému má sloužit. On jediný může život člověka přivést na vyšší úroveň. Protože vyšší úroveň není dána množstvím nejrůznějších věcí, které vlastním (výrobky lidských rukou) ale kvalitou člověka samotného. A věci samy o sobě ještě nikdy nic na kvalitě člověka nezměnily ani k ní nepřidaly.

Nejspíš to onen Demetrios takto všechno nemyslel a nedomýšlel, když se mu apoštol Pavel a jeho slovo stalo problémem, protože jeho svět ještě nebyl tam, kde je svět dnešní. Přece si ale uměl jeho působení zcela prakticky promítnout do svého života: „**Je nebezpečí, že nejen náš obor ztratí vážnost, ale i chrám veliké bohyně Artemidy nebude považován za nic.**“ Se svými pomocníky vyráběl Demetrios ve svých dílnách miniaturní slavného efezského chrámu, který byl zasvěcen bohyni Dianě, a návštěvníci, kteří ze široka a daleka přijížděli do Efezu, si je kupovali nejen jako suvenýry, jako vzpomínku na Efez, ale spíše jako amulety, které je měly chránit od všeho zlého.

Ovšem mnohem důležitější je to, co zde čteme jakoby mezi řádky. Tomuto obchodníkovi a jeho společníkům nejspíš vůbec nešlo o nějaké přesvědčení, ale o peníze a dobrý obchod. Možná, že Demetrios sám uvnitř cítil, že „**bohové udělaní lidskýma rukama nejsou žádní bohové**“, ale měl se z toho dobře; to co vyráběl šlo dobře na odbyt, dobře vydělával na této lidské věřivosti - jak je to dnes opět aktuální. Navíc, nejde jen o tzv. „pohany“, touha po neustálém navyšování vlastního jmění, se nevyhýbá ani nám křesťanům.

Demetrios „brnká“ na citlivou strunu: „*Tito lidé nám přišli brát práci.*“ Na to lidé slyší vždycky a umí je to patřičně „nabudit“. Kristus, pro ně znamenal asi tolik, co konec dobrého bydla. Není to často také dnes i naše obava: Chopit se cele Krista - nemůže to znamenat konec také našeho dobrého bydla a pohodlného života? I dnes se lidé právě z tohoto důvodu Krista bojí a straní se jej - mít se dobře znamená víc než Kristus. Nakonec se ukazuje, že i naše víra v Ježíše Krista vlastně může stát na stejné úrovni jako byla víra onoho Demetria v Dianu Efezskou - nemusí za ní stát nic víc než vypočítavost, prospěch a dobré bydlo. Jen proto se člověk Krista tak snadno vzdává, chce-li mu někdo sáhnout na to, v co skutečně věří a na co spoléhá.

Ale aby náš text přece jen nevyzněl až tak podnikatelsky a obchodnický, musíme ještě slyšet Demetriův dodatek: „*Kdyby lidé měli vzít toto Pavlovo slovo vážně, znamenalo by to konec našeho slavného chrámu veliké bohyně Artemidy a sláva té, kterou uctívá naše provincie i celý svět začne upadat.*“ Jinými slovy řečeno: „*Tito lidé nám přišli brát nejen práci, z jejichž příjmů se má dobře celé město, ale*

přišli nám brát také naše náboženství.“ A od tohoto již není daleko k tomu, že se (takto zpracovaní) lidé srotili a začali po městě křičet: „**Veliká je efezská Artemis**“ a osopili se na křesťany.

Je to až udivující, jak má tento svět často z Krista strach. Často má z něho větší strach než v něj máme my víru. Často ve své nevěře od něj tento svět očekává více než my ve své víře. Očividné to bylo v době minulého režimu: církev byla držena jaksepatří zkrátka, byl zde strach těch nahoře z Bible, strach z duchovních písní, strach ze všeho, co mělo nějaký vztah k Bohu, strach z toho, aby církev příliš nemluvila a už vůbec ne na veřejnosti, aby snad člověk přece jen nebyl nějak Bohem dotčen. A tak vlastně v tom, že Demetrios dokázal vzbouřit celé město, nebyla žádná zvláštní síla. Byl to pouze účinek všeobecné propagandy, protože - jak čteme: „**většina nevěděla, proč se vůbec sešli**“. To se často stává, že mnozí křičí a ani neví proč, vůbec neznají podstatu věci. Naštěstí se ale už i tenkrát našli rozumní lidé, kteří pochopili, že násilí nemůže být žádným programem proti duchovnímu protivníku a že s karabáčem v ruce se nic nevyřeší.

Ono opravdu k lidskému štěstí nestačí pouze vyrábět a prodávat. Žádná lidská práce ještě člověka nevymanila z jeho poznamenaného a padlého lidství. Proto právě životní směřování člověka zůstává i dnes problémem číslo jedna. Nepodaří-li se nám vyřešit, jak i dnes člověka odkazovat k hodnotám vyšším, jak jej odkázat k Tomu, který za těmito hodnotami stojí a který je tím nejvyšším a nejvyšší hodnotou, ke které člověk vůbec může dospět, pak všechno to, co děláme a čeho dosahujeme je a zůstane pouze něčím, co na sobě nese punc marnosti.

Díky Bohu, že my jsme směli uvěřit a poznat sami na sobě, že problém našeho lidství může vyřešit jen Ježíš Kristus, Spasitel světa. Proto v něj věříme, proto mu zůstáváme i dnes věrní, proto do něj vkládáme všechnu svou naději. Vždyť on jediný „**přišel, aby hledal a zachránil, co zahynulo**“.

Amen.